



Kunstschilder Ben Haveman

KLEURRIJKE AUTODIDACT

Het komt niet vaak voor dat iemand zich aan het einde van zijn maatschappelijke carrière vol overgave stort op de ontplooiing van zijn creatieve talenten. Kunstschilder Ben Haveman (Meppel, 1950) is zo iemand. Nog geen drie jaar geleden herontdekte hij bij toeval zijn oude passie om zich vervolgens in sneltreinvaart te ontwikkelen. Succes bleef niet lang uit: na talrijke exposities vinden zijn zonnige schilderijen intussen hun weg naar kunstliefhebbers in binnen- en buitenland.

Tekst: Leo van Breda , Foto's: Chris Hoefsmit

De zonnige woning van Ben Haveman in Hoofddorp weerspiegelt onmiskenbaar een mediterrane karakter. In de lichte woonkamer nemen verschillende vormen van kunst een centrale plaats in. Een koppel eenden is vaste gast in de fraai aangelegde tuin. Trouwe bezoekers zijn ook allerlei tjlpende vogeltjes, die hier hun foerageplaats gevonden hebben.

Het beeld van de leefomgeving van de schilder is niet alleen tekenend voor zijn open, optimistische karakter, maar zeker ook voor zijn Cobra-achtige werk. Er is echter een half mensenleven aan voorafgegaan, voordat zijn talenten tot wasdom konden komen. Het heeft alles te maken met beperkingen tijdens zijn jeugd, verklaart hij: “Van kinds af aan heb ik al getekend. Omdat ik er echt talent voor had en ik mijn eigen leraar dreigde te overtroeven, werd me geadviseerd reclametekenaar te worden. Maar omdat ik uit een groot gezin kwam met een gehandicapte vader, zat een dure opleiding er niet in. Sterker nog: al vanaf de basisschool ging ik met mijn broers en moeder reclamefolders rondbrengen om het hoofd boven water te houden. Na de middelbare school ging ik aan het werk in de gemeente Haarlemmermeer, waar ik na zeven jaar een nieuwe uitdaging vond bij de Rijksverkeersinspectie van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat. Twee jaar later stapte ik over naar het Korps Controleurs Gevaarlijke stoffen en daar specialiseerde ik mij in het vervoer van die stoffen door het volgen van allerlei cursussen en opleidingen. Dit Korps werd in 1985 opgeheven, waardoor ik weer terecht kwam bij de eerstgenoemde Inspectie, die nu Inspectie Verkeer en Waterstaat heet. Sinds een reorganisatie vorig jaar ben ik daar uitsluitend belast met het railtransport.”

Ben Haveman heeft dus intussen een lange carrière in overheidsdienst achter de rug. Een carrière met weliswaar veel vrijheid, maar waarbij zijn creatieve talenten latent op de achtergrond bleven smeulen. Er bleek echter niet veel voor nodig om ze weer helemaal te laten ontvlammen. De aansporing van zijn vrouw Sonja om de tekenspullen toch maar weer eens uit de kast te halen, vormde de eerste impuls. Het toeval de tweede. Alsof de voorzienigheid het zo beschikt had, vond Haveman namelijk een dag later een hele partij tekenkarton langs de weg. Hij herinnert het zich nog goed: “Het was er nèt neergezet; honderden vellen. In eerste instantie wou ik het opruimen zodat het niet over de weg zou waaien, maar al snel besloot ik het mee te nemen om erop te gaan tekenen. Nog dezelfde avond ben ik gaan tekenen, heel intuïtief in één doorlopende, vloeiende lijn. Mozaïekachtig werd het en de vlakken kleurde ik in met viltstiften. Mensen die bij ons op bezoek kwamen waren er zo enthousiast over, dat ze

me stimuleerden om er meer mee te gaan doen.

Een van hen raadde mij aan mijn werk te laten beoordelen door Marianne Rebel, een bekende kunstenares uit Zandvoort. Ze was eveneens onder de indruk en adviseerde mij om te gaan schilderen. Dat bleek het begin van een gigantische stroomversnelling. Toen ik naar huis reed, heb ik meteen verf en doeken aangeschaft. Nog dezelfde avond zat ik vol passie te schilderen. Dat is nu ongeveer drie jaar geleden.”

COBRA

Al vanaf het begin neemt zijn gedrevenheid bijkans neurotische vormen aan. Het ene na het andere doek komt onder zijn handen vandaan. De keuze voor acrylverf blijkt vanwege het snelle opdrogen de juiste. Om voldoende kleurintensiteit en dichtheid te bereiken vereist deze manier van schilderen wel, dat je de verf in meerdere lagen

Wat er dan onder zijn handen vandaan komt, roept duidelijk associaties op met de Cobrastijl.



aanbrengt. Dat is dan ook de reden, dat hij gelijktijdig aan meerdere doeken gaat werken. In eerste instantie borduurt de kunstenaar voort op zijn aanvankelijke mozaïekachtige werk met heel snelle patronen. Al snel besluit hij daarmee te breken in zijn zoektocht naar een eigen authentieke beeldtaal. Wat er dan onder zijn handen vandaan komt, roept duidelijk associaties op met de Cobrastijl: primaire kleuren en beweging kenmerken de frisse en vrolijke werken. Landschappen, mensen, allerlei dieren, met name vogels, zijn regelmatig terugkerende elementen. “Ik had toen nog nooit in Cobraboeken



De beeldtaal is overwegend abstract en sterk expressief.

gekeken, natuurlijk toevallig wel ooit afbeeldingen van Karel Appel gezien”, verklaart Haveman enigszins verbouwereerd. “Toen ik eenmaal op dit spoor zat, is mijn werk snel geëvalueerd. Overtuigd als ik was, besloot ik direct al de zaken serieus aan te pakken door mijn werk onder de aandacht van het publiek te brengen. Dat begon allemaal bij een bedrijf in Lisse, later volgden nog verschillende andere exposities, waaronder die in het Kantoorgebouw Adviesgroep Verkeer en Vervoer in Rotterdam. Echt, ik had het gevoel: ik ben op mijn bestemming, dit heb ik altijd al willen doen. Mijn talent is altijd aanwezig geweest, alleen heb ik het nooit gebruikt. Mijn werk bij Verkeer en Waterstaat doe ik met plezier, maar het is toch een soort verplichting. In het schilderen beleef ik de ultieme vrijheid. Het verschaft me heel veel voldoening, terwijl ik het hobbymatige niveau gepasseerd ben. Het wordt allemaal in rap tempo professioneler. En hoe gek het misschien ook mag klinken: ik sta voor mijn gevoel nog helemaal aan het begin van een lang en enerverend traject.”

Zijn gedrevenheid neemt bijkans neurotische vormen aan.

AUTODIDACT

De werkwijze van de schilder is heel intuïtief en direct, waarbij de eindresultaten van de composities niet van tevoren vaststaan. Het gaat er bij hem om zijn gevoel rechtstreeks op het doek over te brengen, zonder er veel bij na te denken. Vrije associaties krijgen alle ruimte. De stijl kun je scharen onder de noemer van het abstract expressionisme. Kenmerkend voor de stroming is een grillige, onvoorspelbare vormtaal en ongebonden kleurgebruik. Het karakter is spontaan, impulsief, improviserend en emotioneel. De beeldtaal is overwegend abstract en sterk expressief. Gedreven illustreert de kunstenaar, hoe hij dat in de praktijk beleeft: “Ik begin gewoon van binnen uit te werken, zonder er eerst bij na te denken en als het half klaar is, zie ik dat er een paard of vogel in zit. Als ik het doek af heb, geef ik er een naam aan. Die naam zegt iets over wat ik er in zie. Maar een ander ziet er weer iets heel anders in. Als vijf mensen het beoordelen, zien ze er allemaal wat anders in. Dat is juist het grappige.” Het feit dat de schilder autodidact is, ervaart hij niet als een gemis. Integendeel: juist omdat hij geen kunstopleiding gevolgd heeft, is hij volledig blanco om zijn eigen verfrissende stijl te ontwikkelen: “Bij mij komt het allemaal honderd procent van binnen uit. Niets zit me in de weg, wat me absolute vrijheid geeft. En ik ben erg aan die vrij-



heid gehecht in heel mijn doen en laten. Daarom moeten mensen mij ook niet zeggen hoe ik moet schilderen. Ik laat me echter wel inspireren door topkunstenaars zoals Ton Schulten, Karel Appel, René van der Meulen en wijlen Jan te Wierik. Hun werk vormt voor mij een grote stimulans om op een hoger plan te komen.”

HAAST

Erkenning van zijn werk is het doel waar de kunstenaar bewust naar streeft. Hij is er zich terdege van bewust dat die niet zomaar uit de lucht komt vallen; dat heeft hij al genoeg gezien bij zijn minder succesvolle collega's. Er keihard aan werken, is de boodschap. En er is haast bij gezien de leeftijd waarop hij aan zijn tweede leven begon-

nen is: “Ik heb het gevoel, dat ik tijd moet inhalen. Daarom wil ik zo snel mogelijk verder. Wat me niets oplevert, laat ik schieten. Wil ik verder succes hebben, dan moet ik haast hebben, want ik wil er geen twintig jaar over gaan doen. Ik stel alles in het werk om mezelf steeds te verbeteren en ga gericht op mijn doel af. Tot nog toe heb ik meer dan driehonderdvijftig schilderijen gemaakt, maar er borrelt nog zoveel onder de oppervlakte dat ik onbeperkt door kan gaan.”

Hoewel Ben Haveman bescheiden van aard is, heeft hij er bewust voor gekozen om met zijn werk naar buiten te treden. Nu hij echt aan het doorbreken is, mag die bescheidenheid hem zeker niet in de weg zitten. Dat is dan ook de reden, dat hij veel moeite doet om zijn werk onder de aandacht te brengen. Complimenten krijgt hij intussen





"Niets zit me in de weg, wat me absolute vrijheid geeft."

genoeg, niet in het minst van zijn vakgenoten. Kunstliefhebbers schaffen zijn levenslustige doeken graag aan, de vriendelijk prijskaartjes ervaren ze als extra bonus. Anno 2006 is de cirkel rond: al op de lagere school was Haveman overtuigd van zijn sluimerende talent. Nu, vele jaren later, is dat op explosieve wijze tot bloei aan het komen. Daarmee bewijst de schilder, dat je op iedere leeftijd aan een creatieve ontdekkingsreis kunt beginnen. Een reis die in de kortste keren succes kan opleveren, mits je maar in jezelf gelooft en er volledig achter gaat staan. Met het schilderen is de optimistische vijftiger aan een volstrekt nieuwe levensfase begonnen. Vol vertrouwen kijkt hij uit naar zijn volgende expositie. ■

Primaire kleuren en beweging kenmerken de frisse en vrolijke werken.

